

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการศึกษาและทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด สามารถสรุปได้ว่า คุณค่าและเอกลักษณ์ทั้งทางด้านการกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมของเมือง เป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนและเมือง นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองไปสู่ความยั่งยืน ประเด็นเหล่านี้ถูกกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย อีกทั้งยังเป็นเกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการออกแบบวิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อีกด้วย

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Framework)

ชุมชนต่างๆ ในเมืองห้วยยอดส่วนใหญ่เป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ด้วยเหตุนี้ คติความเชื่อ และหลักปรัชญาของชาวไทยเชื้อสายจีนและพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อคุณค่าและเอกลักษณ์ทางกายภาพ รวมถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ทรงคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ในขณะเดียวกันเมื่อวิเคราะห์แผนและนโยบายของภาครัฐทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต่างให้ความสำคัญกับการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Planning) ในฐานะกฎเกณฑ์สำคัญในกระบวนการวางแผนเพื่อพัฒนาเมือง

โดยการกระบวนการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่ามีแนวความคิดและทฤษฎีมากมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองแบบมีส่วนร่วม แต่ในการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดใช้แนวทางของระบบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural Environment Conservation System) เป็นแนวความคิดหลัก โดยมุ่งเน้นที่จะจัดการกับมรดกทางวัฒนธรรมของเมืองห้วยยอดให้สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างเป็นระบบ ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนตามแบบจำลองของสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งกล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและกระบวนการสร้างความร่วมมือของประชาชนในทุกขั้นตอน ทั้งนี้ทฤษฎีต่างๆ ที่ได้ทำการศึกษาจะถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทด้านต่างๆ ของเมืองห้วยยอดมากที่สุด

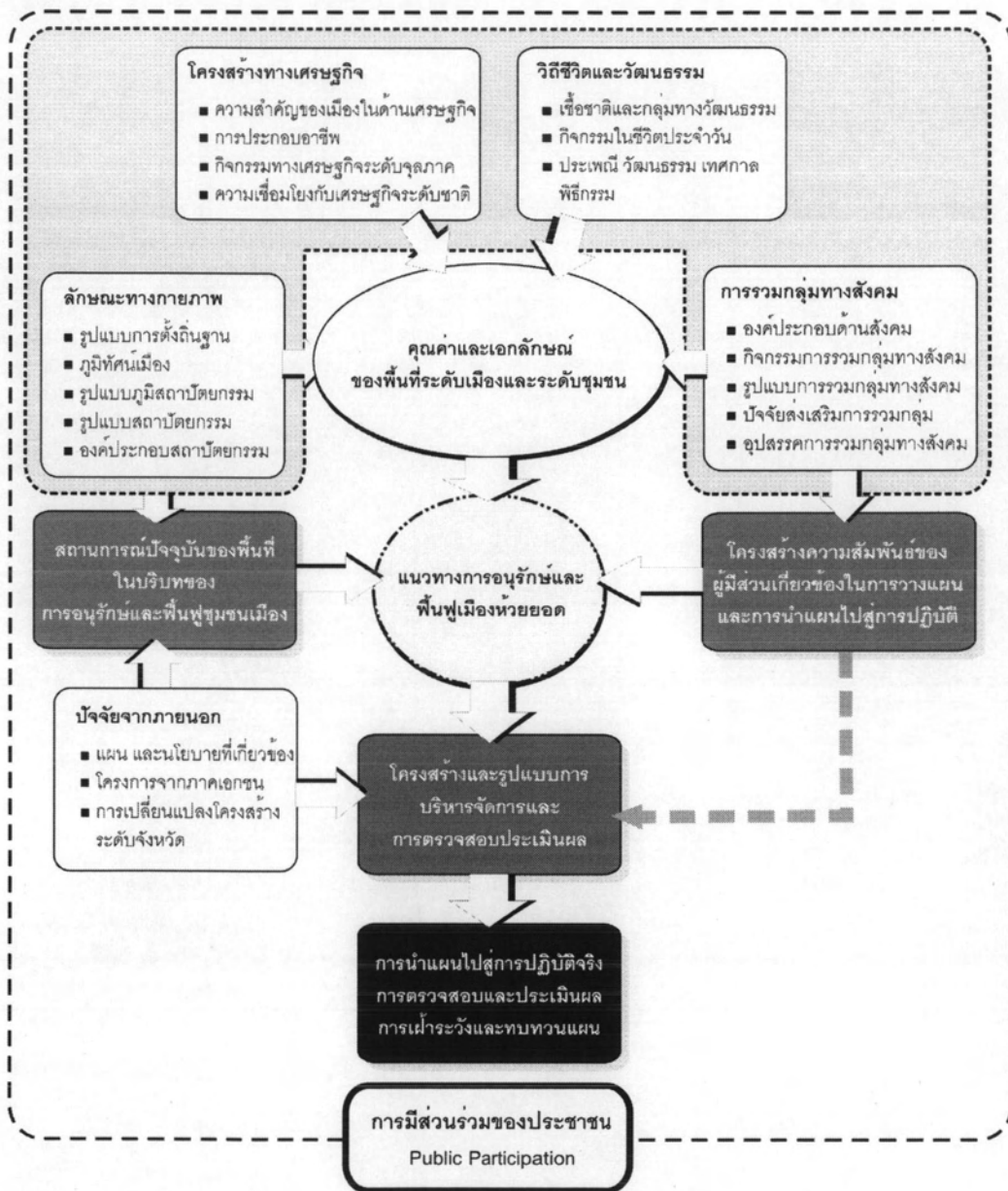
ดังนั้นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาลักษณะทั่วไปของพื้นที่ในบริบทในของการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็นหลักๆ ได้แก่

- 1) ลักษณะทางกายภาพ เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ที่สามารถมองเห็นได้ด้วยสายตา (Tangible Characteristic) ประกอบด้วย รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ภูมิทัศน์เมือง รูปแบบภูมิสถาปัตยกรรม รูปแบบสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
- 2) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ เป็นการศึกษาระบบเศรษฐกิจที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ โดยศึกษาในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความสำคัญของเมืองด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ กิจกรรมทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน ตลอดจนการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในระดับมหภาค
- 3) รูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นองค์ประกอบของเมืองที่มีความสำคัญในฐานะคุณค่าและเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเพื่อการอนุรักษ์ ประกอบด้วย เชื้อชาติและกลุ่มทางวัฒนธรรม กิจกรรมในชีวิตประจำวัน ประเพณี วัฒนธรรม เทศกาล และพิธีกรรม
- 4) การรวมกลุ่มทางสังคม ถือเป็นองค์ประกอบของเมืองที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในฐานะเครื่องมือในการขับเคลื่อนแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง ประกอบด้วย องค์ประกอบทางสังคม กิจกรรม รูปแบบ ปัจจัย และอุปสรรคของการรวมกลุ่มทางสังคม

โดยการศึกษาลักษณะทั่วไปของเมืองทั้ง 4 ด้าน จะอยู่ในบริบทของแนวความคิดในการอนุรักษ์ชุมชนเมือง ซึ่งส่งผลโดยตรงให้เกิดคุณค่าและเอกลักษณ์ของเมืองช่วยยอดซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการอนุรักษ์เมืองในลำดับต่อไป ผลการศึกษาองค์ประกอบดังกล่าวจะถูกรวบรวมและนำมาวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของเมืองในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงลักษณะของเมืองในอนาคต ประกอบกับการวิเคราะห์สถานการณ์ในปัจจุบันของเมืองในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง แล้วจึงไปผนวกกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนซึ่งเกิดจากการวิเคราะห์การรวมกลุ่มทางสังคม รวมทั้งการวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้วนำสองส่วนมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองช่วยยอดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนต่างๆ ต่อไป

อนึ่ง “แนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองช่วยยอด” ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ตามกระบวนการข้างต้นจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากปราศจากการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการ การกำหนดบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ การสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะของเมืองและการติดตามประเมินผลการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองโดยการเฝ้าระวังของชุมชน (Community Watch) จึงเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในฐานะกลไกที่จะนำพาแนวความคิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้

3.2 วิธีการศึกษาวิจัย

แผนภูมิที่ 3.1 กรอบแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัย

จากกรอบแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัยสามารถแยกขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนหลักๆ ได้แก่

- 1) การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง เป็นกระบวนการศึกษาโครงสร้างของพื้นที่ด้านต่างๆ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ รูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

ท้องถิ่น และการรวมกลุ่มทางสังคม เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์เมืองห้วยยอด

- 2) การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชนในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง
- 3) การวิเคราะห์ สถานการณ์ปัจจุบันของเมือง ที่ส่งผลต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง ได้แก่ การวิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) และการวิเคราะห์ ความเชื่อมโยงของนโยบายภาครัฐกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง
- 4) การวิเคราะห์ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเหมาะสมและสอดคล้องกับคุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่
- 5) การเสนอกรอบแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด ควบคู่กับรูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการและการตรวจสอบประเมินผลที่เหมาะสม

โดยกระบวนการศึกษาวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นถูกดำเนินการผ่านวิธีการศึกษาสำคัญ 5 วิธีการด้วยกัน ได้แก่ 1) สัมภาษณ์ภาคสนาม (Field Survey) 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Collection) 3) การสังเกตการณ์ (Observation) 4) การสัมภาษณ์ทั่วไป (Interview) 5) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) 6) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) 7) การประชุมเพื่อปรึกษาหารือ (Consultative Meeting) 8) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 9) การจัดนิทรรศการแบบเปิด (Open House Event) และ 10) การตั้งหิ้วข้อข่าวหรือประเด็นสาธารณะ (Street Stalls)

3.2.1 สัมภาษณ์ภาคสนาม (Field Survey)

การสัมภาษณ์ภาคสนามเป็นวิธีการศึกษาในขั้นตอนแรกๆ ในการศึกษาและทำความเข้าใจพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอดและพื้นที่ใกล้เคียงในด้านกายภาพเป็นหลัก โดยในกระบวนการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดได้ใช้การสัมภาษณ์ภาคสนามในขั้นตอนที่ 1 คือ การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง เป็นกระบวนการศึกษาโครงสร้างของพื้นที่ด้านต่างๆ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ รูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการรวมกลุ่มทางสังคม เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์ชุมชนเมือง และขั้นตอนที่ 2 คือ การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชนในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง ซึ่งการสัมภาษณ์ทั้งสองขั้นตอนส่วนใหญ่จะเน้นที่การสำรวจร่วมกับชุมชน (Walk-through Survey) เพื่อให้รับรู้ถึงข้อมูลเชิงลึกและสภาพที่เป็นจริงของพื้นที่ศึกษาผ่านการบอกเล่าของ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเอง หลังจากนั้นจึงรวบรวมผลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามลงแผนที่ดิจิทัลบนโปรแกรม ArcView 3.2 เปรียบเทียบกับภาพถ่ายทางอากาศปีล่าสุด คือ พ.ศ. 2547 และเปรียบเทียบกับภาพถ่ายทางอากาศใน พ.ศ. 2534 เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการของเมืองตลอดจนการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยประเด็นสำคัญที่ใช้วิธีการสำรวจภาคสนาม คือ

- องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกับรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน
- ขอบเขตของเมืองและชุมชน
- การเข้าถึง และการสัญจรภายในชุมชนและระหว่างชุมชน
- ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ
- รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ภูมิทัศน์เมืองและรูปแบบภูมิสถาปัตยกรรม
- รูปแบบสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

ในการสำรวจภาคสนามเพื่ออธิบายการใช้ประโยชน์อาคารและรูปแบบสถาปัตยกรรม รวมถึงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม เป็นการสำรวจเพื่อประเมินคุณค่าของชุมชนด้านการอนุรักษ์ และทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสถาปัตยกรรมแต่ละยุคสมัย รวมทั้งการปรับตัวทางวัฒนธรรมให้เข้ากับสภาวะของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนแปลงวัสดุอาคาร การต่อเติมซ่อมแซมอาคาร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจศักยภาพ ปัญหา และหาปัจจัยในการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองให้เหมาะสมกับคุณลักษณะด้านต่างๆ ของพื้นที่ต่อไป

ส่วนในขั้นตอนของการวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชนในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองยังคงเน้นที่การเดินทางสำรวจร่วมกับชุมชนเพื่อระบุสิ่งที่ชุมชนเห็นว่ามีคุณค่า ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยสิ่งที่ระบุได้นั้นอาจจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ หรือ หรืออาจจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น วิธีการนี้นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาคุณค่าและเอกลักษณ์ภายในชุมชนที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Heritage) โดยในขั้นตอนการวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ทั้งในระดับเมืองและระดับชุมชนของพื้นที่เมืองห้วยยอด ได้แบ่งการเดินทางสำรวจร่วมกับชุมชนออกเป็น 8 พื้นที่ ตามการแบ่งเขตชุมชนของเทศบาลตำบลห้วยยอด โดยได้รับความร่วมมือจากประธานและคณะกรรมการชุมชน รวมถึงประชาชนในแต่ละชุมชนในการเดินทางสำรวจร่วมกัน

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Collection)

การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากตำรา หนังสือ รายงาน เอกสาร แผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศ สถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแหล่งข้อมูลที่สำคัญมาจาก กรมแผนที่ทหาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานสถิติจังหวัดตรัง หอจดหมายเหตุเฉลิมพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดตรัง สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดตรัง สำนักงานจังหวัดตรัง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดตรัง สภาวัฒนธรรมอำเภอห้วยยอด เทศบาลนครตรัง เทศบาลตำบลห้วยยอด องค์การบริหาร ส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่ จังหวัดตรัง โครงการความร่วมมือไทย-สวีเดน ตามแผนปฏิบัติการ 21 ระดับท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน จังหวัดตรัง และสถาบันการศึกษาต่างๆ ในจังหวัดตรัง ทั้งระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา มัธยมศึกษา และประถมศึกษา โดยในกระบวนการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วย ยอด ใช้การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิในแทบทุกขั้นตอน

3.2.3 การสังเกตการณ์ (Observation)

การสังเกตการณ์เป็นวิธีการที่คล้ายคลึงกับการสำรวจภาคสนาม เพียงแต่ประเด็นที่ ต้องการอธิบายแตกต่างกัน กล่าวคือ การสังเกตการณ์มุ่งเน้นที่จะอธิบายวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และเนื่องจากเมืองห้วยยอดเป็นเมืองที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย แตกต่างกันไปตามช่วงเทศกาล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสังเกตการณ์กิจกรรมที่แปรเปลี่ยนไปตลอดทั้งปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อและหลักปรัชญาของชาวไทยเชื้อสายจีน และพระพุทธศาสนา เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลกินเจ เป็นต้น โดยประเด็นสำคัญที่ ได้จากการสังเกตการณ์ ได้แก่

- รูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนต่างๆ
- กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคติความเชื่อและหลักปรัชญาของชาวไทยเชื้อสายจีนและพระพุทธศาสนา
- กิจกรรมทางสังคมที่ไม่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคติความเชื่อและหลักปรัชญาของชาวไทยเชื้อสายจีนและพระพุทธศาสนา
- ลักษณะการรวมกลุ่มทางสังคม
- วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น

นอกจากนี้การสังเกตการณ์ยังเป็นวิธีการที่สำคัญในการวิเคราะห์ รูปแบบการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการวางแผน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเหมาะสมและสอดคล้องกับคุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยการสังเกต พฤติกรรมการรวมกลุ่มทางสังคม รูปแบบและโครงสร้างของกิจกรรมทางสังคม ตลอดจนสิ่งที่กระตุ้น และอุปสรรคของการรวมกลุ่มทางสังคมอีกด้วย

3.2.4 การสัมภาษณ์ทั่วไป (Interview)

การสัมภาษณ์ทั่วไป เป็นวิธีการที่นิยมใช้สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์เนื่องจากเป็นวิธีการที่จะทำห้ผู้วิจัยรับทราบและเข้าใจข้อมูลของพื้นที่ผ่านผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่จริง ซึ่งการสัมภาษณ์ทั่วไปมุ่งเน้นที่จะสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นในภาพรวมเท่านั้น ส่วนใหญ่ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นความคิดเห็น ความรู้สึก และข้อมูลทั่วไปที่ไม่ได้มีลักษณะเฉพาะมากนัก อีกทั้งยังไม่มีกระบวนการระบุกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ซึ่งเฉพาะเจาะจงมากนัก โดยในกระบวนการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดใช้วิธีการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 4 คือ การวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเหมาะสมและสอดคล้องกับคุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ เพียงขั้นตอนเดียวเท่านั้น โดยประเด็นคำถามที่ทำการสัมภาษณ์ทั่วไปได้แก่

- รูปแบบกิจกรรมการรวมกลุ่มทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่
- ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
- การรับรู้ข่าวสารและการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการในกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม
- พื้นที่รองรับกิจกรรมภาคสาธารณะ เป็นต้น

การสัมภาษณ์ทั่วไป จะเลือกสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรต่างๆ ซึ่งแบ่งตามกลุ่มอายุ กลุ่มเพศ กลุ่มอาชีพ เช่น ตัวแทนกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสด ตัวแทนกลุ่มอดีตกรรมการในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ เป็นต้น นอกจากนี้การสัมภาษณ์เชิงลึกยังถูกใช้เป็นวิธีการสำคัญในการสืบค้นหาบุคคลสำคัญ (Key Informants) เพื่อเป็นประโยชน์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นวิธีการที่จะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

3.2.5 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ถือเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาค้นคว้านี้ เนื่องจากเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบสองทาง (Two-way Information) กับประชาชนในพื้นที่ โดยวิธีการนี้จะเป็นการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ โดยการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดได้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในทุกขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์เมืองห้วยยอด ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชนในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ สถานการณ์ปัจจุบันของเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 5

การเสนอกรอบแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด ควบคู่กับรูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการและการตรวจสอบประเมินผลที่เหมาะสม

ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้เข้าใจสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาและเห็นถึงพัฒนาการของเมืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเมืองอันจะเป็นประโยชน์ต่อการคาดการณ์สถานการณ์ของเมืองในอนาคต โดยบุคคลที่สัมภาษณ์ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางจำนวน 5 คน หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นจำนวน 8 คน องค์กรสาธารณชนจำนวน 47 คน และภาคประชาชนจำนวน 41 คน รวมทั้งสิ้น 101 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) ซึ่งในการสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนนี้ ประเด็นที่สัมภาษณ์ประกอบด้วย

- ความเป็นมา วิวัฒนาการ และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนและเมือง
- องค์ประกอบทางกายภาพของเมือง เช่น ภูมิทัศน์เมือง โครงสร้างของเมือง รูปแบบกลุ่มอาคาร สถาปัตยกรรม องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เป็นต้น
- การเปลี่ยนแปลงของเมืองที่มีผลกระทบต่ออนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง
- ความเชื่อและปรัชญาที่มีผลต่อลักษณะของเมือง
- วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 คือ การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชนในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง จะเน้นการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่สามารถอธิบายคุณค่าและเอกลักษณ์ของมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่ได้อย่างครบถ้วน โดยประเด็นที่สัมภาษณ์บุคคลสำคัญจะเกี่ยวข้องกับผลกระทบจากความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติมานานต่อลักษณะของเมืองด้านต่างๆ ตลอดจนเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยพุทธ ชาวไทยคริสต์ และชาวไทยมุสลิม รวมทั้งองค์ความรู้เกี่ยวกับ สถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สภาพพื้นที่ในอดีต วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลานานซึ่งบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางจำนวน 4 คน องค์กรสาธารณชนจำนวน 21 คน และภาคประชาชนจำนวน 33 คน รวมทั้งสิ้น 58 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) โดยประเด็นที่สัมภาษณ์ในขั้นตอนนี้การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชน ประกอบด้วย

- ความเชื่อความศรัทธาที่มีผลต่อลักษณะทางกายภาพของเมือง
- คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านกายภาพ เช่น รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน โครงสร้างของเมือง ภูมิทัศน์เมือง ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ ภูมิสถาปัตยกรรมสถาปัตยกรรม องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เป็นต้น

- คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ เช่น อาชีพ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น รูปแบบการค้า วัฒนธรรมด้านอาหาร เป็นต้น
- คุณค่าและเอกลักษณ์ด้านสังคมวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิต ประเพณี เทศกาล ศาสนสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประจำถิ่น ความเชื่อ ความศรัทธา เป็นต้น
- รูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคม เช่น รูปแบบกิจกรรม สถานที่ประกอบกิจกรรม รวมถึงปัจจัยและอุปสรรคที่มีผลต่อการรวมกลุ่มทางสังคม เป็นต้น

ในขั้นตอนที่ 3 คือ การวิเคราะห์ สถานการณ์ปัจจุบันของเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง จะเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนโดยตรง ซึ่งไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมแบบปรึกษาหารือและการประชุมเชิงปฏิบัติการได้ ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางจำนวน 3 คน องค์กรสาธารณะจำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) โดยมีประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย

- ศักยภาพ ปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเมือง
- จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในพื้นที่ซึ่งมีผลต่อแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเมือง
- ความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างนโยบายจากภาครัฐกับแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเมือง

ในขั้นตอนที่ 4 คือ การวิเคราะห์ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากในกระบวนการการวางแผนผังเมืองในปัจจุบันเชื่อว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยขั้นตอนนี้มุ่งเน้นจะหาความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) ในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง และการวิเคราะห์ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงปัจจัยและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

การสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนการวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน เป็นการสัมภาษณ์ตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน โดยบุคคลสำคัญที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางจำนวน 1 คน หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นจำนวน 6 คน องค์กรสาธารณะจำนวน 5 คน และภาคประชาชนจำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 27 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) โดยในขั้นตอนนี้ประเด็นที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย

- รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในกิจกรรมการเมือง

- การค้นหาปัจจัยที่กระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน
- อุปสรรคหรือปัญหาที่ทำให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผน
- นโยบายและเครื่องมือของรัฐที่มีส่วนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนเพื่อพัฒนาเมือง

ในขั้นตอนที่ 5 คือ การเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองและการเสนอแนะรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อนำแผนไปปฏิบัติจริง เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการศึกษาวิจัย เนื่องจากเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำแนวทางเหล่านี้ ไปปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาและเสนอโครงการเพื่อของบประมาณในลำดับต่อไป ดังนั้นในขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ในการร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะร่วมกันเพื่อให้แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากที่สุดในบริบทของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนนี้ เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางจำนวน 5 คน องค์กรสาธารณะจำนวน 16 คน และภาคประชาชนจำนวน 90 คน รวมทั้งสิ้น 111 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) โดยประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ การวิเคราะห์แนวทางที่เป็นไปได้ในการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

3.2.6 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

การใช้แบบสอบถามในขั้นตอนของการวิเคราะห์หาคุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชน มุ่งเน้นที่จะหาข้อมูลเพื่อประเมินคุณค่าความสำคัญเร่งด่วนในการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองในกระบวนการนำแผนไปปฏิบัติจริง โดยแบบสอบถามจะให้ความสำคัญกับประเด็นคำถาม 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ระดับความสำคัญของคุณค่าและเอกลักษณ์ด้านต่างๆ ของชุมชน 2) ระดับความพร้อมของชุมชนในการดำเนินการตามแผนด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเมือง 3) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการด้านการอนุรักษ์ในอดีต 4) ระดับความสำคัญของชุมชนในบริบทของแผนด้านการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวของภาครัฐ และ 5) ระดับความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงคุณค่าและเอกลักษณ์ด้านต่างๆ ของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามชุดนี้กับบุคคลเฉพาะกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลที่มีส่วนสำคัญในกระบวนการวางแผนด้านการอนุรักษ์ทั้งในระดับเมืองและระดับชุมชน ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางจำนวน 1 คน หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นจำนวน 7 คน องค์กรสาธารณะจำนวน 24 คน และภาคประชาชนจำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 82 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) หลังจากนั้นจึงรวบรวมคะแนนและสรุปผลลำดับความสำคัญเร่งด่วนในกระบวนการการนำแผนไปปฏิบัติจริงในลำดับต่อไป ซึ่งวิธีการใช้แบบสอบถาม

เพื่อประเมินคุณค่าความสำคัญของพื้นที่ในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองนั้น ไม่ได้ใช้หลักการสุ่มตัวอย่างเช่นเดียวกับการใช้แบบสอบถามในทางสังคมศาสตร์ทั่วไป หากแต่เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ทำการออกแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มเฉพาะได้แก่กลุ่มเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด

โดยการออกแบบสอบถามเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมแบบปรึกษาหารือ ในขั้นต้นผู้ตอบแบบสอบถามจะได้รับรู้ข้อมูลคุณค่าและเอกลักษณ์ของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด รวม 8 ชุมชน หลังจากนั้นจึงประเมินคุณค่าความสำคัญของพื้นที่ย่อยแต่ละชุมชนควบคู่กับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบแนวทางและตัวชี้วัดในการประเมินไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าการใช้แบบสอบถามในขั้นตอนนี้เป็นเสมือนการสัมภาษณ์เชิงลึกเพียงแต่ใช้แบบสอบถามเข้ามาช่วยเพื่อให้เห็นค่าคะแนนเชิงสถิติที่เป็นรูปธรรมนั่นเอง ซึ่งการสำรวจแบบสอบถามจัดขึ้นในวันที่ 23-24 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ณ ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด

3.2.7 การประชุมเพื่อปรึกษาหารือ (Consultative Meeting)

การจัดการประชุมแบบปรึกษาหารือเป็นวิธีการที่สำคัญและเกิดประสิทธิผลอย่างยิ่ง ในกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากเป็นการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มตัวแทนจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของกลุ่มต่างๆ ซึ่งในการประชุมรับฟังความคิดเห็นซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2549 มีผู้ร่วมให้ความคิดเห็นจำนวนมาก ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง จำนวน 1 คน หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นจำนวน 10 คน องค์กรสาธารณะจำนวน 14 คน และภาคประชาชนจำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 37 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) โดยการประชุมแบบปรึกษาหารือถูกเลือกใช้เป็นวิธีการสำคัญในขั้นตอนที่ 3 คือการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของพื้นที่ในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ ศักยภาพ ปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และความสัพันธ์ระหว่างนโยบายจากภาครัฐกับแนวความคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเมือง

3.2.8 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในขั้นตอนการเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด เป็นการร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองในมุมมองของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดที่ตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนมากที่สุด รวมทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นในทุกๆ ชุมชนในพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการอนุรักษ์เมืองต่อไปในอนาคต โดยการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในขั้นตอนการเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และ

ฟื้นฟูเมืองห้วยยอดนี้จัดขึ้น 1 ครั้งในวันเสาร์ที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2549 โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้อันมีจำนวนมาก ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการส่วนกลางจำนวน 1 คน หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นจำนวน 15 คน องค์กรสาธารณชนจำนวน 24 คน และภาคประชาชนจำนวน 23 คน รวมทั้งสิ้น 63 คน (ดังแสดงในตารางที่ 3.1) โดยผลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการจะออกมาอยู่ในรูปของกรอบวิสัยทัศน์ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดที่สอดคล้องการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล และเป็นกรอบแนวนโยบายที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นแผนยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเมืองของเทศบาลตำบลห้วยยอดในลำดับต่อไป

3.2.9 การจัดนิทรรศการแบบเปิด (Open House Event)

การจัดนิทรรศการแบบเปิด เป็นวิธีการที่ต่อเนื่องจากวิธีการอื่นๆ กล่าวคือ หลังจากได้กรอบแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดเบื้องต้น จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดการประชุมแบบปรึกษาหารือและการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว จะนำเอาแนวทางที่สรุปได้จัดทำเป็นนิทรรศการแบบเปิดเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาวิจารณ์แนวทางที่เสนอแนะอย่างเสรี โดยนิทรรศการแบบเปิดนี้จะจัดขึ้นในพื้นที่สาธารณะของชุมชน โดยจัดขึ้นทั้งสิ้น 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 จัดขึ้นในวันที่ 16-18 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 เวลา 16.00 – 22.00 ณ งานเทศกาลตรุษจีน ประจำปี 2550 บริเวณถนนเพชรเกษม ครั้งที่ 2 จัดขึ้นในวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และ 1 มีนาคม พ.ศ. 2550 เวลา 08.00 – 17.00 ณ ห้องประชุมเอนกประสงค์ โรงเรียนห้วยยอด ครั้งที่ 3 จัดขึ้นในวันที่ 5-12 มีนาคม พ.ศ. 2550 เวลา 06.00 – 17.00 นาฬิกา ณ ศาลเจ้าตัวเปี้ยะก่ง โดยผลที่ได้จากการเสนอแนะและวิจารณ์จากการจัดนิทรรศการเปิดทั้ง 3 ครั้งถูกนำมาใช้เพื่อปรับปรุงรายละเอียดของแผนด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทั่วไปให้มากที่สุด

3.2.10 การตั้งหิ้วข้อข้าวหรือประเดินสาธารณะ (Street Stalls)

การตั้งหิ้วข้อข้าวหรือประเดินสาธารณะ มีจุดประสงค์คล้ายคลึงกับการจัดนิทรรศการแบบเปิด แต่ประเดินที่นำเสนอจะเป็นประเดินย่อยซึ่งแตกต่างจากแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด ซึ่งเป็นประเดินที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างอย่างรุนแรง หรือประเดินที่จะเกิดการถกเถียงกันในกลุ่มผู้รับข่าวสาร โดยการติดประกาศในที่ชุมนุมคน เช่น ร้านกาแฟ สยามคม มูลนิธิ ศาลเจ้า วัด โรงเรียน เป็นต้น หลังจากนั้น จึงนำเอาข้อเสนอแนะที่ได้จากทั้งการเสนอแนะในแผนประกาศและรับฟังจากการถกเถียงประเดินต่างๆ จากผู้อ่านประกาศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อปรับแก้แนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอดต่อไป

จากวิธีการศึกษาซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง 2) การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ในระดับเมืองและชุมชน 3) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของเมืองในบริบทของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง 4) การวิเคราะห์ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5) การเสนอกรอบแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองห้วยยอด ควบคู่กับรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม ล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญกับการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Planning) ทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็น การสัมภาษณ์ทั่วไป (Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การประชุมแบบปรึกษาหารือ (Consultative Meeting) การจัดนิทรรศการแบบเปิด (Open House Event) และการตั้งหัวข้อข่าวและประเด็นสาธารณะ (Street Stalls) ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนพัฒนาเมืองในปัจจุบัน ซึ่งมีส่วนช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีอำนาจในการต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่งแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองให้เหมาะสมและคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด อันเป็นเป้าหมายสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ ได้สรุปเอาไว้ใน ตารางที่ 3.1 และแผนภูมิที่ 3.2 และบทสรุประยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย แสดงในตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 สรุปการมีส่วนร่วมในกระบวนการการวางแผนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ

ที่	ตำแหน่ง / รายละเอียดบุคคล	ขั้นตอนการศึกษาวิจัย					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค							
1	เจ้าหน้าที่ประสานงานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง	2	2	4		5	
2	หัวหน้าฝ่ายแผนและนโยบายสำนักงานจังหวัดตรัง	2					
3	หัวหน้ากองผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง			2			
4	นักผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง	2	2	2	2	2	
5	หัวหน้ากองช่างโยธา สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง			2			
6	หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมจังหวัดตรัง		3			2	
7	เจ้าหน้าที่กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม					2	
8	เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง	2	2			2	
9	ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง	2	2			2	
หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น							
1	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลห้วยยอด	2	3	4	2	5	
2	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลห้วยยอด		3	4	2	5	
3	เทศมนตรีเทศบาลตำบลห้วยยอด		3	4	2	5	
4	ปลัดเทศบาลตำบลห้วยยอด		3	4	2	5	
5	หัวหน้ากองวิชาการและแผน สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด	2	3	4	2	5	
6	หัวหน้ากองคลัง สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด			4		5	
7	หัวหน้ากองช่าง สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด			4		5	
8	หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลห้วยยอด			4		5	
9	หัวหน้ากองศึกษา สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด	2	3	4		5	
10	หัวหน้ากองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยยอด		3	4	2	5	
11	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว	2				5	
12	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาห้วยยอด	2				5	
13	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาปูน	2				5	
14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ	2				5	
15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปากคม	2				5	

*หมายเหตุ

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง
 ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่
 ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมืองในปัจจุบันในบริบทของการอนุรักษ์
 ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 ขั้นตอนที่ 5 การเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง

** วิธีการศึกษา

- ① การสัมภาษณ์ทั่วไป
 ② การสัมภาษณ์เชิงลึก
 ③ การใช้แบบสอบถาม
 ④ การประชุมปรึกษาหารือ
 ⑤ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) สรุปการมีส่วนร่วมในกระบวนการการวางแผนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ

ที่	ตำแหน่ง / รายละเอียดบุคคล	ขั้นตอนการศึกษาวิจัย					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
สถาบันทางศาสนา							
1	เจ้าอาวาสวัดห้วยยอด	2	2	2		2	
2	ผู้ดูแลวัดเขาพระยอด	2	2				
3	เจ้าอาวาสวัดคีรีวิหาร	2	2			2	
4	เจ้าอาวาสวัดเขาห้วยแห้ง	2	2				
5	เจ้าอาวาสวัดถ้ำอิโส	2	2				
6	เจ้าอาวาสวัดเขาปิณะ	2	2			2	
7	เจ้าอาวาสวัดถ้ำเขาสาย	2	2			2	
8	พระลูกวัด วัดท่าประดู่	2					
9	เจ้าอาวาสวัดนุแกง	2					
10	รองเจ้าอาวาสวัดน้ำพราย	2				2	
11	รองเจ้าอาวาสวัดพระพุทธโกเชี๋ย	2	2			2	
12	เจ้าอาวาสวัดภูเขาทอง	2	2	2		2	
13	ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่กวนอิม	2	2	4		5	
14	ผู้ดูแลศาลเจ้ากิวอ่อง	2	2	2		5	
15	ผู้ดูแลศาลเจ้าปูนถ้ำกง	2	2	2		5	
16	ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่กวนอิม (ในเตา)	2	2	2		5	
17	ผู้ดูแลศาลเจ้าแม่ทับทิมทอง	2	3	4		5	
18	ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อกวนอู	2	2	2		5	
19	ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อตาซี	2	2	2		5	
20	ผู้ดูแลศาลเจ้าจุงจือใต้เขียน	2	2	2		5	
21	ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อห้วยแห้ง	2	2	2		5	
22	ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อตัวเป๊ะก่ง	2	3	4		5	
23	ผู้ดูแลศาลตาขำ	2	2	2		2	
24	ภารดาผู้ประจำคริสตจักรห้วยยอด	2	2	2	2	2	
25	ผู้นำทางศาสนาในกลุ่มชาวมุสลิม	2	2	2	2	2	

*หมายเหตุ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมืองในปัจจุบันในบริบทของการอนุรักษ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5 การเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง

** วิธีการศึกษา

1 การสัมภาษณ์ทั่วไป

2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

3 การใช้แบบสอบถาม

4 การประชุมปรึกษาหารือ

5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) สรุปการมีส่วนร่วมในกระบวนการการวางแผนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ

ที่	ตำแหน่ง / รายละเอียดบุคคล	ขั้นตอนการศึกษาวิจัย					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
องค์กรอิสระ							
1	ประธานกรรมการสมาคมห้วยยอดการกุศล	2	3	2		2	
2	กรรมการสมาคมห้วยยอดการกุศล	2	3			5	
3	เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการความร่วมมือไทย-สวีเดน ตามแผนปฏิบัติการ 21 ระดับท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดตรัง	2		2			
4	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นนำอยู่จังหวัดตรัง	2		2	2		
สถาบันการศึกษา							
1	ตัวแทนนิสิตภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	2			2	
2	ตัวแทนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาตรัง	2				2	
3	รองผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยยอดกสิ่งวิทยาการ	2				2	
4	อาจารย์หัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โรงเรียนห้วยยอดกสิ่งวิทยาการ	2	3	4		5	
5	ครูใหญ่โรงเรียนธาดานุสรณ์	2		4		5	
6	ครูใหญ่โรงเรียนวิวัฒน์วิทยา	2				5	
7	ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยยอด	2	3	4		5	
8	อาจารย์หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนห้วยยอด	2	3	4		5	
9	ครูใหญ่โรงเรียนห้วยยอดวิทยา	2	3	4		5	
10	คณะครูผู้ริเริ่มโครงการหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนห้วยยอดวิทยา	2	3	4	2	5	
11	อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมวิทยา โรงเรียนวัดศรีวิหาร	2	3	4	2	5	
12	หัวหน้ากลุ่มวิชาศิลปะ โรงเรียนบ้านหนองยูง	2	3	4		5	
14	เจ้าหน้าที่ฝ่ายชุมชนสัมพันธ์วิทยาลัยการอาชีพห้วยยอด	2				5	
15	หัวหน้ากลุ่มวิชาศิลปะโรงเรียนห้วยยอด	2	3	4		5	
16	ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุง	2	3	4		5	

*หมายเหตุ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมืองในปัจจุบันในบริบทของการอนุรักษ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5 การเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง

**วิธีการศึกษา

1 การสัมภาษณ์ทั่วไป

2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

3 การใช้แบบสอบถาม

4 การประชุมปรึกษาหารือ

5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) สรุปการมีส่วนร่วมในกระบวนการการวางแผนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ

ที่	ตำแหน่ง / รายละเอียดบุคคล	ขั้นตอนการศึกษาวิจัย					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
17	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตรัง เขต 2	2				2	
18	อดีตผู้ตรวจราชการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตรัง	2	3	4		5	
19	อดีตข้าราชการครูโรงเรียนห้วยยอดวิทยา (โรงเรียนผ้อเย็ก)	2				2	
องค์กรชุมชน							
1	ประธานชุมชนตลาดห้วยยอด	2	3	4	2	5	
2	กรรมการชุมชนตลาดห้วยยอด	2				2	
3	ประธานชุมชนถนนแพรก	2	3	4	2	5	
4	กรรมการชุมชนถนนแพรก	2	3	4	2	5	2 คน
5	ประธานชุมชนควนหนังข้า	2	3	4	2	5	
6	กรรมการชุมชนควนหนังข้า	2	2		2	2	
7	ประธานชุมชนตาชี	2	3	4	2	5	
8	กรรมการชุมชนตาชี	2	3	4	2	5	
9	ประธานชุมชนวัดมนา	2	2		2	5	
10	กรรมการชุมชนวัดมนา	2	3	4	2	5	
11	ประธานชุมชนกวนอู	2	3	4	2	5	
12	กรรมการชุมชนกวนอู	2	3	4	2	5	
13	ประธานชุมชนหลังวัดห้วยยอด	2	3	4	2	5	
14	กรรมการชุมชนหลังวัดห้วยยอด	2	3	4	2	5	2 คน
15	ประธานชุมชนหน้าวัดห้วยยอด	2	3	4	2	5	
16	กรรมการชุมชนหน้าวัดห้วยยอด	2	2		2	5	
ภาคประชาชน							
1	ตัวแทนผู้ดูแลในชุมชน	2	2	1	1	2	24 คน
2	ตัวแทนกลุ่มชาวจีนผู้เป็นกรรมกรเหมืองแร่ดีบุก	2	2	1	1		4 คน
3	ทายาทเจ้าแก้วผู้ประกอบการเหมืองแร่ดีบุก	2	2	1	1		2 คน
4	ตัวแทนกลุ่มชาวจีนผู้รับจ้างในอุตสาหกรรมโรงเลื่อย	2	2	1	1		4 คน
5	ตัวแทนกลุ่มชาวจีนผู้บุกเบิกพาณิชย์กรรม	2	2	1	1	2	11 คน

*หมายเหตุ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมืองในปัจจุบันในบริบทของการอนุรักษ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5 การเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง

**วิธีการศึกษา

1 การสัมภาษณ์ทั่วไป

2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

3 การใช้แบบสอบถาม

4 การประชุมปรึกษาหารือ

5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) สรุปการมีส่วนร่วมในกระบวนการการวางแผนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ

ที่	ตำแหน่ง / รายละเอียดบุคคล	ขั้นตอนการศึกษาวิจัย					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
6	ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรสวนยางพารา	2	2	1	1	2	7 คน
7	ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรสวนปาล์มน้ำมัน	2	2	1	1	2	5 คน
8	ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรสวนผลไม้ผสมผสาน ชุมชนกวนอู	2	2	1	1	2	3 คน
9	ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรสวนผลไม้ผสมผสาน ชุมชนหลังวัดห้วยยอด	2	2	1	1	2	1 คน
10	ตัวแทนกลุ่มชาวจีนผู้รับจ้างในโรงงานเผาถ่าน	2	2	1	1		1 คน
11	ตัวแทนกลุ่มชาวจีนเจ้าของกิจการโรงแรมห้วยยอด	2	2	1	1	2	1 คน
12	ตัวแทนกลุ่มชาวจีนเจ้าของกิจการโรงภาพยนตร์เพชรเกษม	2	2	1	1		1 คน
13	ตัวแทนกลุ่มเจ้าของกิจการร้านกาแฟและร้านค้า	2	2	1	1	2	5 คน
14	ตัวแทนกลุ่มเจ้าของกิจการร้านอาหาร		2	1	1	2	3 คน
15	ตัวแทนกลุ่มเจ้าของกิจการร้านหมูย่าง	2	2	1	1	2	2 คน
16	ตัวแทนผู้ค้ารายย่อยในตลาดศรีศุภผล		2	1	1	2	3 คน
17	ตัวแทนผู้ค้ารายย่อยในตลาดนัดหน้าสถานีดับเพลิง		2	1	1	2	4 คน
18	ตัวแทนชาวไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง	2	2	1	1	2	2 คน
19	ตัวแทนชาวไทยเชื้อสายจีนไหหลำ	2	2	1	1	2	7 คน
20	ตัวแทนชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋ว	2	2	1	1	2	6 คน
21	ตัวแทนชาวไทยเชื้อสายจีนแคะ	2	2	1	1	2	1 คน
22	ตัวแทนชาวไทยผู้นับถือศาสนาคริสต์	2	2	1	1	2	4 คน
23	ตัวแทนชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลาม	2	2	1	1	2	3 คน
24	ตัวแทนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวถ้ำทะเล		2	1	1	2	2 คน
25	ตัวแทนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตกโดนคลาน		2	1	1	2	2 คน
26	ปราชญ์ท้องถิ่น	2	2	1	1	5	4 คน
27	ตัวแทนผู้แสดงมโนราห์คณะ	2	2	1	1	5	3 คน
28	เจ้าของคณะหนังตะลุง	2	2	1	1	2	1 คน
29	ตัวแทนเยาวชน อายุตั้งแต่ 10 - 20 ปี	2	2	1	1	1	34 คน
30	ตัวแทนวัยทำงาน อายุตั้งแต่ 21-59 ปี	2	2	1	1	1	72 คน

*หมายเหตุ

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะทั่วไปของเมือง
 ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่าและเอกลักษณ์ในพื้นที่
 ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมืองในปัจจุบันในบริบทของการอนุรักษ์
 ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 ขั้นตอนที่ 5 การเสนอกรอบแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาเมือง

**วิธีการศึกษา

- 1 การสัมภาษณ์ทั่วไป
 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก
 3 การใช้แบบสอบถาม
 4 การประชุมปรึกษาหารือ
 5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

พหุภาคี
ระบอบการปกครอง

สหประชาชาติ
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

๕
ต่อสหประชาชาติ
องค์การสหประชาชาติ

๔
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

๓
ปฏิญญา
องค์การสหประชาชาติ

๒
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

๑
ปฏิญญา
องค์การสหประชาชาติ

๑
ปฏิญญา
องค์การสหประชาชาติ

- องค์การสหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ

- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ

- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ

- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ

- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ

- สหประชาชาติ
- สหประชาชาติ

๕
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

๔
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

๓
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

๒
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

๑
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

๑
พหุภาคี
องค์การสหประชาชาติ

ปฏิญญาสหประชาชาติ

ปฏิญญาสหประชาชาติ

สหประชาชาติ / สหประชาชาติ / สหประชาชาติ

